

Lausunto

16.2.2024

VN/2383/2024
VN/2383/2024-VM-15

Opetus- ja kulttuuriministeriö

Valtiovarainministeriön lausunto ammattikorkeakoulujen rahoitusmallin uudistamista koskevista asetuseronnoksista

Opetus- ja kulttuuriministeriön on pyytänyt valtiovarainministeriön lausuntoa luonnoksesta valtioneuvoston asetukseksi ammattikorkeakouluista annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta sekä opetus- ja kulttuuriministeriön asetukseksi ammattikorkeakoulujen perusrahoituksen laskentakriteereistä. Asetusehdotukset perustuvat laajapohjaisen korkeakoulujen rahoituksen ja ohjauksen uudistamista valmistelleen opetus- ja kulttuuriministeriön työryhmän ehdotukseen yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen uusiksi rahoitusmalleiksi vuodesta 2025 alkaen ja niitä koskeviksi säädöksiksi.

Asetuseronnoksissa esitetty uusi ammattikorkeakoulujen rahoitusmalli vastaisi pääosin nykyistä rahoitusmallia, mutta asetuksiin ehdotetaan pääministeri Orpon hallitusohjelman keskeisten korkeakoulu- ja tiedepoliittisten tavoitteiden edistämiseen kytkeytyviä välttämättömiä muutoksia.

Asetuseronnokset on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2025. Muutoksia sovelletaan ensimmäisen kerran myönnettäessä valtion rahoitusta vuodelle 2025. Ammattikorkeakoulujen vuosien 2025 ja 2026 rahoituksen laskentaan esitetään sisällytettäväksi muutosrajoitin, jolla on tarkoitus turvata ammattikorkeakouluja liian suurilta muutoksilta.

Valtiovarainministeriö esittää lausuntonaan seuraavaa:

Valtiovarainministeriö toteaa, että asetuseronnokset vastaavat pääministeri Orpon hallitusohjelman linjauksia. Hallitusohjelman mukaan korkeakoulutettujen nuorten aikuisten määrä pyritään nostamaan mahdollisimman lähelle 50 prosenttia vuoteen 2030 mennessä. Koulutustason nostamiseksi korkeakoulutusta on suunnattava aiempaa voimakkaammin ensimmäistä tutkintoa suorittaville. Lisäksi hallitusohjelmassa todetaan, että korkeakoulujen rahoitusmallia arvioidaan niiltä osin kuin muutoksilla voidaan parantaa korkeakoulujen kannustimia varmistaa, että opiskelijat valmistuvat tavoiteajassa.

Valtiovarainministeriö kannattaa valtioneuvoston ammattikorkeakouluasetuksen pykälään 13 ehdotettua muutosta. Luonnoksessa esitetään koulutuksen rahoitusosuuteen lisättäväksi uusi tekijä, joka perustuu uusiin opiskelijoihin, jotka eivät ole aikaisemmin suorittaneet Suomen koulutusjärjestelmän mukaista korkeakoulututkintoa tai vastaanottaneet korkeakoulututkintoon johtavaa opiskelupaikkaa. Valtiovarainministeriön näkemyksen mukaan tämä kannustaa ammattikorkeakouluja suuntaamaan aloituspaikkoja ensikertalaisille nykyistä enemmän.

Valtiovarainministeriö kiinnittää kuitenkin huomiota esitettyyn ammattikorkeakouluasetuksen pykälän 12 muutokseen. Pykälän 2 momentin mukaan toiminnan laadun, vaikuttavuuden ja laajuuden perusteella määräytyvä osuus rahoituksesta jakaantuisi koulutuksen perusteella määräytyvään rahoitusosuuteen, joka olisi 75 prosenttia perusrahoituksesta (nykyisin 76 %), sekä TKI-toiminnan perusteella määräytyvään rahoitusosuuteen, joka olisi 20 prosenttia perusrahoituksesta (nykyisin 19 %).

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Valtiovarainministeriö

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Puhelin
Telefon
Telephone

Faksi
Fax
Fax

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

PL 28
00023 Valtioneuvosto

Snellmaninkatu 1 A
Helsinki

0295 16001
+358 295 16001

kirjaamo.vm@gov.fi

Luonnoksen mukaan koulutuksen ja tutkimuksen välillä tehtävä muutos vastaa ammattikorkeakoulujen TKI –toiminnan vahvistamisen määrärahan siirtoa ammattikorkeakoulujen perusrahoitukseen. Vuoden 2024 talousarviossa ammattikorkeakoulujen harkinnanvaraiseen rahoitukseen sisältyy ammattikorkeakoulujen TKI –toiminnan vahvistamiseen 10 milj. euron määräraha. Luonnoksessa todetaan, että tämä määräraha siirrettäisiin ammattikorkeakoulujen harkinnanvaraisesta rahoituksesta ammattikorkeakoulujen perusrahoitukseen vuodesta 2025 lähtien. Näin tutkimusosion kasvattaminen ei vähentäisi koulutusosion kautta kohdennettavaa määrärahaa, vaikka rahoitustekijän osuus pienenee.

Valtiovarainministeriö toteaa, että harkinnanvaraisen rahoituksen siirtämisestä laskennallisen rahoituksen piiriin päätetään talousarvioprosessissa. Mikäli harkinnanvarainen TKI –toiminnan vahvistamisen 10 milj. euron määräraha päätetään siirtää osaksi laskennallisin perustein määräytyvää ammattikorkeakoulujen perusrahoitusta, niin muutoksen vaikutuksia ammattikorkeakoulujen TKI-toimintaan tulee seurata.

Valtiovarainministeriön näkemyksen mukaan OKM:n asetukseen ammattikorkeakoulujen perusrahoituksen laskentakriteereihin esitettävät muutokset tukevat hallitusohjelman tavoitteiden saavuttamista. Useamman saman tasoisen tutkinnon suorittaneista opiskelijoista korkeakouluille kohdennettava rahoitus olisi nykyistä pienempi ja lisäksi tavoitteellisessa suorittamisajassa suoritettujen tutkintojen painoarvoa nostettaisiin. Toista tutkintoa painotettaisiin kertoimella 0,5 (nykyisin 0,7) ja tavoitteellisessa suorittamisajassa suoritettujen tutkintojen lukumäärää painotettaisiin kertoimella 1,8 (nykyisin 1,5).

Valtiovarainministeriö katsoo, että jatkossa voitaisiin harkita, onko rahoitusmallissa syytä nostaa työllistymisen painoarvoa, jotta työmarkkinoiden kysyntä ja sen muutokset huomioitaisiin nykyistä paremmin.

Valtiovarainministeriö kannattaa tutkimuksen rahoitusosuuden muutoksia, joilla kannustetaan ammattikorkeakouluja kansainvälisen T&K-rahoituksen ja yritysrahoituksen hankkimiseen.

Osastopäällikkö, budjettipäällikkö

Mika Niemelä

Neuvotteleva virkamies

Sanna Nieminen

Jakelu OKM Opetus- ja kulttuuriministeriö

Tiedoksi

VN/2383/2024-VM-15

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: